

Archiv obce Blatnice

1904 - 1945

Inventář

EL NAD č.: 184

AP č.: 176

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
---	---

Inventární seznam	9
--------------------------	---

Tiráž	13
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Blatnice, německy Blattnitz, se nachází 9 km severně od Stoda v nadmořské výšce 360 m na katastrálním území Blatnice u Nýřan o rozloze 3,43 km². Název obce vznikl z adjektiva *blatná* a připojením přípony *-ice*. Nejstarší doložená písemná zmínka o Blatnici pochází z roku 1379, kdy byla rozdělena mezi několik majitelů. Před zrušením patrimoniální správy v roce 1849 náležela Blatnice k chotěšovskému panství, které vlastnil kníže Maxmilián Thurn-Taxis.

Pravomoc zrušené vrchnostenské správy byla s platností od 1. ledna 1850 převedena z části na prvoinstanční úřady politické správy a z části na obecní samosprávu. Nově vzniklá místní obec Blatnice zahrnovala pouze blatnické katastrální území. Od uvedeného roku měla obec zřízeny příslušné orgány – obecní výbor (od roku 1919 obecní zastupitelstvo) a z jeho středu volené obecní představenstvo (od roku 1919 obecní radu) vedené obecním představeným neboli starostou. Obec náležela do Plzeňského kraje, zprvu v letech 1850-1855 byla součástí politického okresu Plzeň a od roku 1868 Stříbro. Nejnižší soudní správou příslušela ke Stodu. Četnickou stanicí a poštovním úřadem patřila do Nýřan.

Dominantou téměř čtvercové návsi je kostel Nejsvětější Trojice, postavený stavitelem Josefem Kopřivou z Nýřan v roce 1900 nákladem 10 000 zl., na němž se podílely ze tří čtvrtin obec a z jedné čtvrtiny klášter v Teplé. Původně filiální kostel úherecké farnosti, k níž patřila Blatnice od konce 18. století, byl roku 1913 povýšen na farní. Z téhož roku pochází místní budova fary. O rok dříve si obec zřídila i vlastní hřbitov. Místní školní mládež docházela původně do farní školy a několik let i do obecné školy v Úhercích. Ale již roku 1873 povolila Zemská školní rada v Praze otevřít jednotřídní obecnou školu v Blatnici s německým jazykem vyučovacím. Obec zařídila výstavbu školní budovy už v následujícím roce. Od roku 1883 zde fungovala i dětská opatrovna (mateřská škola) pro německy mluvící předškolní děti. České děti docházely do české obecné školy v Dolních Sekyřanech. Snahy o zřízení české obecné školy v Blatnici mohly být naplněny až na sklonku zimy roku 1919. Otevřena byla jako dvojtřídní pro obvod zahrnující kromě vlastní obce ještě Kamenný Újezd, Kbelany a Přehýšov. Moderní budovu získala česká škola už roku 1926.

Původně zemědělská vesnice s německy mluvícím obyvatelstvem se začala rychle měnit v 70. a 80. letech 19. století na hornickou obec. Těžba černého uhlí v Nýřanské pánvi dosáhla vrcholu před první světovou válkou. Kvůli ní byla také přes blatnické k. ú. postavena v roce 1905 železniční trať Nýřany – Heřmanova Huť a na počátku 20. let 20. století silnice Blatnice – Rochlov – Hněvnice, napojující se na okresní silnici do Stříbra. Stěhování lidí za hornickou práci do Blatnice mělo za následek, že během třiceti let – 1870-1900 – se počet obyvatelstva v obci znásobil téměř čtyřikrát a v obci se také vytvořila silná česká menšina, která se postupně aktivně podílela na jejím životě.

Sociální skladba obce se promítla také do prvních meziválečných komunálních voleb konaných podle nového volebního řádu (zákon č. 75/1919 Sb. z. n.) 15. června 1919. Hornický a dělnický živel v obci výrazně dominoval. Zástupci levice – sociální demokracie, rozdělené národnostně na německou a českou, získali v patnáctičlenném obecním zastupitelstvu 70 % mandátů, česká 4 a německá 7. Od roku 1919 Blatničtí volili obecní zastupitelstvo, obecní radu a finanční komisi. Z dalších pomocných poradních orgánů obce je doložena činnost komisí stavební, sanitní, chudinské, bytové, kontrolní a policejní, hřbitovní, místní osvětové. Obecní zastupitelstvo dále dosazovalo členy do místní školní rady a honebního výboru.

Významným rozhodnutím blatnického zastupitelstva ve druhé polovině 20. let 20. století bylo připojení se k elektrifikaci, kterou v obci dokončila roku 1928 stodská elektrárenská společnost. Ve 30. letech byla postavena ještě vodní hospodářská nádrž a zahájena stavba vodovodu.

Bohatý společenský život obce dokládá existence několika zájmových sdružení a spolků. Činnost zde vyvíjel německý sbor dobrovolných hasičů, založený roku 1892, německý sportovní klub, ustavený v roce 1920. Češi založili v roce 1921 místní odbor Národní jednoty pošumavské a o tři roky později dělnickou tělocvičnou jednotu a pobočku spolku pro ochranu drobného zvířectva a ptactva. Dále místní Češi ustavili v roce 1933 dvě národnostně orientované sportovní organizace, a to oddíl Sokola a sportovní klub Slovan.

Obecní úřad v Blatnici ukončil činnost v květnu 1945 ustavením místní správní komise.

Vývoj počtu obyvatel a domů

Obec	Počet	
	obyvatel	domů
1850	177	<i>n</i>
1869	262	34
1880	725	68
1890	933	81
1900	1019	82
1910	948	89
1921	937	91
1930	1052	143
1950	822	187

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1923 - 1926	Josef Zischka
1926 - 1932	František Kameník
1932 - 1935	Jan Heimrath
1935 - 1938	Bedřich Kusý
1938 - 1945	František Schafer

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. Časté stěhování úřadu spojené se změnou ve funkci starosty, ale zejména nezodpovědné zacházení s německy psanými písemnostmi novými osadníky po roce 1945 jsou pravděpodobně hlavním důvodem nedochování písemného materiálu z 19. století a mezerovitého dochování písemností fondu z první poloviny 20. století.

Po ukončení činnosti obecního úřadu přešla jeho registratura do péče Místního národního výboru v Blatnici, kde zůstala uložena až do 50. let 20. století. V roce 1953 zde provedl archivář Emanuel Kubla prohlídku spisovny a vybral k trvalému uložení do Okresního archivu Stod, pracoviště Staňkov, neurčené množství písemností. V letech 1953-1954 archiválie roztrídil do příslušných fondů. Po správní reorganizaci z roku 1960 byl 17. května 1961 fond Obecní úřad Blatnice delimitován Okresnímu archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Podle protokolu o převzetí OA 101/61 (přírůstkové číslo 43) jej tvořilo celkem 23 knih a dva kartony časově vymezené lety 1904-1945. V roce 2000 byl v souladu s metodickým návodem na pořádání a inventarizaci archivních fondů archiv obce, vydaným archivní správou Ministerstva vnitra v Praze dne 31. ledna 2000 čj. AS/1-284/2000, původní název fondu Obecní úřad Blatnice nahrazen názvem novým Archiv obce Blatnice.

III. Archivní charakteristika fondu

Pro uspořádání fondu se použilo přizpůsobené umělé pořádací schéma, uvedené v metodickém návodu pro pořádání fondu archiv obce vydané archivní správou Ministerstva vnitra pod čj. AS/1-284/00. Jednou inventární jednotkou je jedna kniha; u spisů a účtů pak věcně vymezený soubor písemností.

Původcem fondu je Obecní úřad Blatnice. Časový rozsah fondu vymezují léta 1904-1945. Vnitřní skartace se neprováděla. Fyzický rozsah fondu činí 0,74 bm. V souladu s přílohou č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. je kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a obecní rady (inv. č. 1) zařazena do I. kategorie, ostatní archiválie fondu do II. kategorie. Převážná většina archiválií byla napsána německy, pouze několik česky. Písemnosti se v době zpracování fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

V knihovně archivu je uložena xerokopie pamětní knihy obce Blatnice 1948-1960 (př. č. 8951), která v úvodu popisuje osudy neznámé první obecní kroniky, vedené od roku 1923 děkanem Alexandrem Osvaldem, a dále stručně líčí některé události z historie obce do roku 1918, např. založení první školy v obci, vznik jednotlivých spolků a otevření české obecní školy. Originál pamětní knihy je uložen na Obecním úřadu v Blatnici.

Do knihy zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a obecní rady (inv. č. 1) bylo zaznamenáno několik záznamů ze schůzí místní školní rady, finanční komise a osvětové komise.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond obsahuje písemnosti vypovídající výhradně o 1. polovině 20. století. Lze v nich dohledat základní informace o činnosti obecních orgánů, o hospodaření obce, projektu stavby vodní nádrže, ale i doklady o společenském a kulturním životě místních obyvatel.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Blatnice 1904-1945 uspořádala a pomůcku sestavila v listopadu 2004 Kateřina Nová. Úvod k inventáři napsali v lednu 2008 Kateřina Nová, archivářka, a Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v únoru 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Plasy 3. března 2009

Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Přílohy:

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleichiger Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Seznam obcí a okresů republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku (stav ke dni 28. listopadu 1938). Praha, 1938.

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida, [1939].

Die Gemeinden des Reichsgaues Sudetenland. Warnsdorf, 1941.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

VOŽENÍLEK, Jan. *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy: Země Česká a Moravskoslezská*. Praha, 1930.

LUKAVSKÝ, František. *Menšinové školství na Plzeňsku*. Plzeň, 1913.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

TYR, Václav. *Stříbrsko*. Plzeň, 1929.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

HERZIG, Anton. *Die Gemeinden des Landkreises Mies*. Dinkelsbühl, 1975.

MACKOVÁ, Marie. K úřadování a spisovněm obcí a měst, které od 1. října 1938 náležely pod říšskoněmeckou správu. *Archivní časopis*, roč. 49, rok 1999, č. 4, s. 235–240.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva a obecní rady	1931 - 1943	K 1
2	<i>Matrika příslušníků obce</i>	1904 - 1933	K 2
3	Výkaz obecního dříví	1941 - 1942	K 3
4	Ohlašovací kniha o pobytu mužstva v záloze a na trvalé dovolené	1921 - 1937	K 4
5	Kniha odběratelů elektřiny	1934 - 1936	K 5
II. Spisový materiál			
6	Hranice obce	1932 - 1933	N 1
7	Domovské právo	1922 - 1937	N 1
8	<i>Seznamy ke sčítání lidu</i>	1939	N 1
9	Pronájem a prodej obecních pozemků	1904 - 1942	N 1
10	Rozpočty obce	1937 - 1941	N 1
11	Stavba vodní nádrže	1936 - 1940	N 1
12	Stavební spisy jednotlivých domů v obci	1924 - 1936	N 1
13	Seznam dětí povinných očkováním	1945	N 1
14	Kartotéka členů branné hotovosti	1938 - 1943	N 1
15	Seznam ubytovaných v táboře pro uprchlíky v Blatnici	1945	N 1
16	Seznam členů německých stran	[1935] - [1942]	N 1
17	Seznam vojáků ubytovaných v obci	1940	N 1
18	Daně	1928 - 1939	N 1
19	Pronájem honitby	1932	N 1

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
III. Účetní materiál			
III. 1. Účetní knihy			
20	Hlavní kniha	1924	K 6
21	Hlavní kniha	1936	K 7
22	Hlavní kniha	1937	K 8
23	Hlavní kniha	1938	K 9
24	Hlavní kniha	1941	K 10
25	Hlavní kniha vydání	1941	K 11
26	Hlavní kniha příjmů	1942	K 12
27	Hlavní kniha vydání	1942	K 13
28	Hlavní kniha příjmů	1943	K 14
29	Hlavní kniha	1944	K 15
30	Věcná kniha obecního rozpočtu	1941	K 16
31	Věcná kniha obecního rozpočtu	1942	K 17
32	Věcná kniha obecního rozpočtu – příjmy	1943	K 18
33	Věcná kniha obecního rozpočtu – vydání	1943	K 19
34	Věcná kniha obecního rozpočtu – příjmy	1944	K 20
35	Pokladní deník	1938	K 21
36	Pomocná účetní kniha cizích peněz	1943	K 22
37	Pokladní deník chudinského fondu	1936	K 23
38	Pokladní deník chudinského fondu	1938	K 24
39	Hlavní kniha elektřiny	1934 - 1936	K 25
40	Pokladní deník elektřiny	1934 - 1936	K 26
41	Pokladní deník hřbitova	1936	K 27
42	Pokladní deník hřbitova	1938	K 28

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
43	Kniha odvodů daní a dávek	1941	K 29
44	Pomocná účetní kniha odvodů daní a dávek	1942	K 30
45	Pomocná účetní kniha odvodů daní a dávek	1943	K 31
III. 2. Účty			
46	Účetní závěrky	1938 - 1939	N 2

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Blatnice
Časové rozmezí:	1904 - 1945
Počet evidenčních jednotek:	33 (31 úředních knih, 2 kartony)
Počet inventárních jednotek:	46
Rozsah v bm:	0,74 (úřední knihy – 0,52 bm, kartony – 0,22 bm)
Stav ke dni:	3. 3. 2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková
	dne 3. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-119/2009